

Huisartsen & Dierenartsen

Samen Werken aan Zoönosen &
Antibioticareductie

Theo Verheij, huisarts
David Speksnijder, dierenarts

Julius Center

Universiteit Utrecht

dierenartsenpraktijk
tweestromenland

Disclosure belangen sprekers

Universiteit Utrecht

UU

~ Faculteit Diergeneeskunde

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Geen
<ul style="list-style-type: none">• Sponsoring of onderzoeksgeld• Honorarium of andere (financiële) vergoeding• Aandeelhouder• Andere relatie, namelijk ...	NVT

Het dierenartsenperspectief

David Speksnijder

Herkauwer Dierenarts & Onderzoeker

Universiteit Utrecht

dierenartsenpraktijk
tweestromenland

ZonMw

Inhoud

Universiteit Utrecht

- Zoönosen
- Rol dierenarts bij zoönosen
- Rol huisarts bij zoönosen
- Antibioticaresistentie: humaan & veterinair
- Antibioticagebruik in de huisartspraktijk
- Conclusie

UU

~ Faculteit Diergeneeskunde

Zoönosen

Universiteit Utrecht

- Voedselgerelateerde zoönotische infecties
 - Campylobacter, Salmonella, Toxoplasmose etc.
 - Vaak geen (in)direct contact met dieren
- Non-alimentaire zoönosen
 - Influenza, Rabies, WNF, Anthrax, Ringschurft, Ecthyma, Q-koorts, Leptospirose etc.
 - Wel vaak (in)direct contact met dieren

UU

~ Faculteit Diergeneeskunde

Meldingsplichtige zoönosen

Universiteit Utrecht

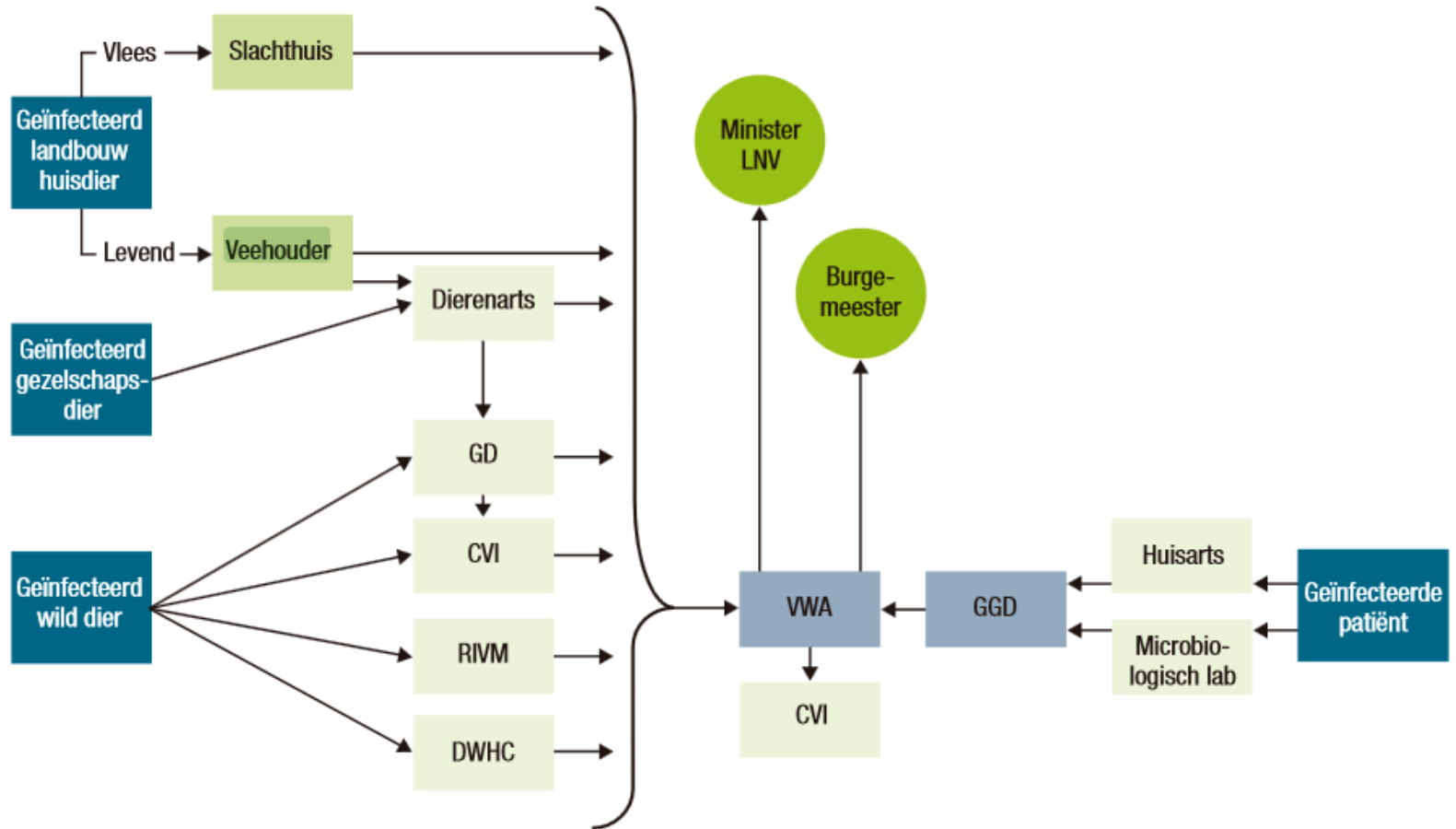
- Meldingsplichtige zoönosen / infectieziekten
 - Rol arts & dierenarts duidelijk omschreven
 - Bekendheid en compliantie?
 - Ook melden bij afwijkingen van “normaalbeeld”
- Bestrijdings- en surveillanceprogramma's
 - Beheersing (redelijk) succesvol
 - TBC, Rabies, Echinococcose, Leptospirose, Brucellose etc.

VADEMECUM
ZOÖNOSEN

Een praktische gids over de melding, signalering en bestrijding van zoönosen in de humane en veterinaire gezondheidszorg

Meldingsstructuur zoönosen

Schema 2: Melding van besmettelijke dierziekten

“Incidentele” zoönosen

Universiteit Utrecht

- Lastiger zijn de meer “incidentele” zoönosen
 - Vaak niet meldingsplichtig
 - Treft slechts één of enkele personen
- Meestal t.g.v. direct contact met dieren of ex/secretata (mest, urine, snot)
 - Dermatophytose, orf, schurft
 - Salmonella, Campylobacter, Giardia (?), Chlamydia, Leptospirose etc.

UU

~ Faculteit Diergeneeskunde

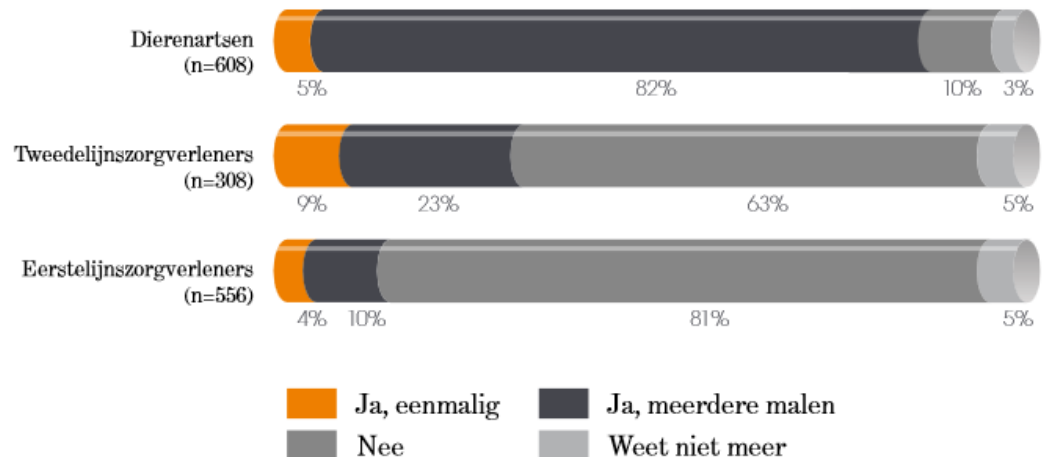
“Incidentele” zoönosen

Universiteit Utrecht

- Incidentie van deze zoönosen bij mensen doorgaans laag
 - Wellicht onderrapportage?
 - Weinig/geen aandacht (huis)arts?

Hebt u weleens een zoönose vastgesteld bij een dier/patiënt in uw behandeling?

Samenwerking nu

Universiteit Utrecht

- Geen (nauwelijks) samenwerking
- Ieder werkt vanuit eigen discipline
 - Huisarts diagnosticeert en behandelt een zoönotische aandoening
 - Als het al als zoönose gediagnosticeerd wordt...
 - Dierenarts merkt een zoönose vaak op als “bijvangst”
 - Soms wordt veehouder gewaarschuwd, vaak niet...
 - Vaak endemische infecties

UU

~ Faculteit Diergeneeskunde

Rol dierenarts in preventie zoönosen veehouderij

Universiteit Utrecht

- Taak dierenarts primair gericht op diergezondheid & productie
 - Preventie en behandeling dierziekten
 - Praktische handelingen
 - Verplichte monitorings/bestrijdingsprogramma's
 - Zowel dierlijke infectieziekten als zoönosen

UU

~ Faculteit Diergeneeskunde

Rol dierenarts in preventie zoönosen veehouderij

Universiteit Utrecht

- “Incidentele” zoönosen:

Ecthyma	Schurft	Salmonella
Ringschurft	Chlamydia abortus	(subklinisch)
Cryptosporidium	E. Rhusiopathiae	Campylobacter
S. Suis	Listeria	
Clostridium	MRSA	

- Vaak endemisch
- Hoge bedrijfsprevalentie
- Milde/geen kliniek
- Regelmatig subklinisch aanwezig (onwetend)
- Moeilijk te eradiceren

Rol dierenarts in preventie zoönosen veehouderij

Universiteit Utrecht

- Eradicatie zoönosen vaak onmogelijk
 - Op de hoede zijn voor OZO's (onbegrepen zaken die opvallen)
 - Evt. ziektesignalen/risico's niet bagatelliseren!
 - Transmissie zoveel mogelijk voorkomen
 - Informeren veehouder over risico's en adviseren over preventieve maatregelen
 - Ook voor familieleden, bezoekers etc. (YOPI's!)
 - Informeren soms lastig
 - Hoeveel en hoe vaak informeren?

UU

~ Faculteit Diergeneeskunde

Rol dierenarts in preventie zoönosen veehouderij

Universiteit Utrecht

- Belangrijkste adviezen voor veehouders/
dierhouders zijn basale hygiëneregels:
 - Handen wassen
 - Handschoenen dragen bij diercontact
 - Geen rauwe melk drinken
 - Inademing stof/aerosolen zoveel mogelijk voorkomen
 - Bij uitmesten/schoonspuiten e.d.
 - Zieke dieren laten onderzoeken en behandelen
 - Verlossen “rotte” vrucht met handschoenen
 - Zwangere vrouwen niet helpen bij verlossen
 - Bij ziekte contact dieren melden bij huisarts
 - Laat huisarts evt. contact opnemen met dierenarts

Rol dierenarts in preventie zoönosen veehouderij

Universiteit Utrecht

- Zoönosen melden als volksgezondheidsrisico?
 - Hoe vaak?
 - Aan wie?
 - Huisarts? GGD?
 - Wordt deze info gebruikt bij stellen van een diagnose?
 - Door wie?
 - Diereigenaar, dierenarts?
 - Administratieve lastendruk?
 - Privacy veehouder?
 - Verstandhouding dierenarts vs. veehouder?

UU

~ Faculteit Diergeneeskunde

Rol huisarts in behandeling/ preventie zoönosen?

Universiteit Utrecht

- Primaire taak huisarts om zoönose juist te diagnosticeren en behandelen
 - Op de hoogte van risico's contact met dieren
 - Evt. door uitwisseling kennis met dierenartsen
 - Op de hoogte van mogelijke transmissieroutes?
 - Evt. nader informeren bij dierenarts of GGD/LCI
 - Terugkoppeling naar dierenarts in aantal gevallen zinvol; wellicht advies over preventie
 - Let op de OZO's!
 - Onbegrepen verheffing ziektegevallen

Antimicrobiële resistentie: veterinair & humaan probleem

Universiteit Utrecht

- Humaan probleem sinds jaren 70

De rol van antibiotica bij de infectiebestrijding in de toekomst¹

PROF. DR. M. F. MICHEL²

¹Voordracht gehouden op de Wetenschappelijke Dag van het KNMP-congres, Zwolle, 9 oktober 1979. Thema: 'Het geneesmiddel in het jaar 2000'.

²Afdeling Klinische Microbiologie, Antimicrobiële Therapie, Erasmus Universiteit Rotterdam.

ARTICLE | March 22, 1985

Persistence of Improvement in Antibiotic Prescribing in Office Practice

Wayne A. Ray, PhD; William Schaffner, MD; Charles F. Federspiel, PhD

JAMA. 1985;253(12):1774-1776. doi:10.1001/jama.1985.03350360100028.

Text Size: [A](#) [A](#) [A](#)

Resistentie tegen antimicrobiële middelen
van bacteriën voorkomend binnen en
buiten het ziekenhuis

(Bacterial Drug Resistance in the Community and in Hospitals)

woensdag 12 oktober 1983

te 15.45 uur

IV. Problems in the Use of Antibiotics | 1 November 1978

Problems of Antibiotic Usage: Definitions, Causes, and Proposed Solutions

CALVIN M. KUNIN, M.D., F.A.C.P.

[+] [Article and Author Information](#)

Ann Intern Med. 1978;89(5_Part_2):802-805. doi:10.7326/0003-4819-89-5-802

ARTICLE | October 16, 1981

Improved Antibiotic Usage Following Introduction of a Novel Prescription System

William A. Durbin Jr, MD; Barbara Lapidus, MS, RPh; Donald A. Goldmann, MD

JAMA. 1981;246(16):1796-1800. doi:10.1001/jama.1981.03320160028024.

Text Size:

Text Size: [A](#) [A](#) [A](#)

Humane aanpak

Universiteit Utrecht

- Ontstaan richtlijnen medio jaren 80
- 1996 oprichting SWAB; o.a. richtlijnontwikkeling
- Veel onderzoek voorschrijfgedrag artsen en redenen overprescriptie
- Onderzoek naleving richtlijnen
- Decennia ervaring met beïnvloeden voorschrijfgedrag

UU

~ Faculteit Diergeneeskunde

Veterinaire aanpak

Universiteit Utrecht

- Eind 20^e eeuw toenemende aandacht AMR
- Ontwikkeling formularia (1998) door KNMvD
 - Geen richtlijn
 - Geen controle/studies op naleving formularia
- Weinig pogingen voorschrijfgedrag te beïnvloeden
- Sinds 2 jaar bezig met richtlijnontwikkeling
- Inmiddels -50%; verdere reductie blijft nodig

UU

~ Faculteit Diergeneeskunde

Antibiotica (over)prescriptie

Universiteit Utrecht

(Huis)Arts

Dierenarts

(Gepercipieerde) vraag van patiënt

(Gepercipieerde) vraag van patiënteneigenaar

Patiëntenbinding

Klantenbinding

Diagnostische onzekerheid

Diagnostische onzekerheid

Angst voor complicaties

Angst voor complicaties

Houding t.a.v. AB resistentie

Houding t.a.v. AB resistentie

Behoeftte “iets te doen” / servicegericht

Behoeftte “iets te doen” / servicegericht

Competitie tussen artsen

Competitie tussen dierenartsen

Verdienmodel

Gebrek duidelijke protocollen